

Sprawozdanie
z V Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej
Studentów i Doktorantów z cyklu:
„Edukacja wczoraj, dziś i jutro”
„Cel - zapomniany fundament edukacji”
Poznań, 21 maja 2015 roku

21 maja 2015 r. odbyła się V Ogólnopolska Konferencja Naukowa Studentów i Doktorantów pod patronatem Dziekana Wydziału Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, prof. dra hab. Zbyszko Melosika, zatytułowana „Cel - zapomniany fundament edukacji”, z cyklu: „Edukacja wczoraj, dziś i jutro”. Konferencja została zorganizowana przez Studenckie Koło Naukowe Historii Kultury i Edukacji, działające przy Zakładzie Historii Wychowania UAM. Po-

święcona była szeroko pojętej problematyce edukacji i celów, jakie powinna sobie stawiać w świecie współczesnym, uwzględniając kontekst historyczny oraz przyszłościowy. Obrady prowadzone były w postaci wykładów plenarnych oraz referatów i dyskusji w sekcjach.

W przeddzień konferencji Studenckie Koło Naukowe Historii Kultury i Edukacji zorganizowało warsztat, w formie dyskusji, dotyczący filozoficznych i religijnych podstaw edukacji. Przyjął on formę kilkunastominutowych wystąpień członków Koła Naukowego oraz pracownika Instytutu Filozofii UAM, dra Juliusza Iwanickiego. Zaproszony gość jako pierwszy zaprezentował swój temat, dotyczący celów jakie odnoszą się do religii, filozofii i wychowania. Anna Antkowiak ukazała istotę wychowania personalistycznego, gdzie centrum wartości stanowią dobro i rozwój osoby, następnie Joanna Markowska przedstawiła temat odnoszący się do stanowiska pedagogiki ignacjańskiej wobec problemów w wychowaniu młodzieży niedostosowanej społecznie, natomiast Remigiusz Stępek przybliżył pedagogikę Rudolfa Steinera, czyli tzw. pedagogikę waldorfską, jako ważną i ciekawą alternatywę dla współczesnej praktyki edukacyjnej. Po każdym referacie miała miejsce ciekawa dyskusja, w której uczestnicy odnosili się do interesujących ich kwestii. Warsztat dał sposobność członkom Koła Naukowego do przedstawienia własnych tez i problemów z zakresu wychowania, filozofii i religii, a także do krytycznego ustosunkowania się do omawianych zagadnień.

Na konferencji swoje wystąpienia zaprezentowali studenci i doktoranci reprezentujący ośrodki uniwersyteckie z różnych stron Polski, nierzadko edukacją zajmujący się także w praktyce. Otwarcia Konferencji dokonał prof. dr hab. Wiesław Jamrożek, kierownik Zakładu Historii Wychowania UAM, który wprowadził audytorium w tematykę edukacji i określania jej celów na różnych obszarach, z uwzględnieniem istoty wychowania. Referat wprowadzający pt. „Filozofia i religia, a wychowanie: między światem świeckim, a religijnymi koncepcjami” wygłosił dr Juliusz Iwanicki. Zwrócił on uwagę na cele, które odnoszą się do filozofii, religii i wychowania oraz ukazał cztery możliwe relacje, jakie zachodzą między filozofią i religią, ukazując tym samym konieczne intencje wychowania. Kończąc swoje wystąpienie prelegent ukazał przykład polskiej szkoły, w której istotnymi potrzebami są: wzmacnianie formy dialogu oraz zażegnanie kryzysu podstawowych wartości.

Pierwszą sesję – „Edukacja – cele, wartości, spory” – zainaugurowało wystąpienie Elwiry Litaszewskiej (UAM) „Przechodzenie absolwentów na rynek pracy jako cel edukacji. Możliwość czy konieczność?” W swoim wystąpieniu prelegentka zwróciła uwagę na ewolucję rynku pracy, zmieniający się obraz pracownika oraz istotny problem dotyczący nadwyżki wykształcenia, który jednak potraktowała jako stan przejściowy. Jako ważną kompetencję dla ucznia na przyszłość wyróżniła samorefleksję, która jest owocem celów edukacji, opartej na wartościach ogólnoludzkich i uniwersalnych. Jako druga wystąpiła Małgorzata Talipska z Uniwersytetu Warszawskiego: „Jaki jest, a jaki powinien być prawdziwy cel edukacji głuchych”. Podczas swojej prezentacji referentka zastanawiała się, w jakim kierunku zmierza edukacja osób głuchoniemych, uwzględniając przy tym perspektywę historyczną tego zjawiska. W środkowej części pierwszej sesji dyskutowano na temat wyżej wspomnianych referatów. Kolejną osobą, która zaprezentowała swój referat była Anna

Antkowiak (UAM), a nosił on tytuł: „Przyczyny i przejawy kryzysu teleologicznego we współczesnej pedagogice”. Autorka przedstawiła problem zerwania związku pedagogiki z filozofią jako główną przyczynę komplikacji formułowania celów w pedagogice. Następnie Magdalena Oleksy-Zborowska, reprezentująca Uniwersytet Jagielloński przedstawiła referat: „Co ja z tego będę miał – wartości jako podstawa określania celów edukacyjnych”. Poruszyła w nim kwestie związane z celami edukacyjnymi, jakie niestety często dostosowywane są do przebiegu zajęć nauczyciela, a nie ucznia. Zdaniem prelegentki, nauczyciel powinien służyć dziecku w obszarze jego samorozwoju oraz indywidualności jako osoby, opierając się na podstawowej zasadzie uwzględniania wartości ogólnoludzkich, zakładając przy tym, że każdy człowiek jest z natury dobry. Pierwszą sesję zamknęło wystąpienie Aleksandry Antonik z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza: „Forma kształcenia, a cele edukacji osób z niepełnosprawnością”. Autorka przybliżyła zjawisko zmiany podejścia do form edukacyjnych grupy osób z niepełnosprawnością intelektualną, które warunkowane są zmieniającą się świadomością społeczną. Zwróciła uwagę na potrzebę wyrównania szans osób z niepełnosprawnością, uwzględniając m.in. ogólnodostępność szkół dostosowanych dla tej grupy oraz stawianie odpowiednich celów w edukacji specjalnej. Kolejno, nastąpiła dyskusja o teleologii edukacji. Obszar refleksji dotyczył poszukiwania nowego celu, jaki edukacja powinna sobie stawiać, ponieważ kryzys teleologiczny powstał z racji zgody na jeden paradygmat. Zbliżenie filozofii i pedagogiki jest istotnym procesem, który musi od nowa zadziać się w edukacyjnej rzeczywistości. Zastanawiano się również nad tym, czy dzieci niepełnosprawne odnajdą się w szkołach masowych, a co za tym idzie – czy nauczyciele dostosują się do różnych osób z niepełnosprawnościami. Po żywej debacie nastąpiła kilkominutowa przerwa na kawę.

Drugą sesję, zatytułowaną: „Edukacja – cele, wartości, spory (część 2)”, otworzyło wystąpienie Anety Baranowskiej z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza: „Cele wychowania seksualnego młodzieży gimnazjalnej w świetle wyników badań własnych”. Prelegentka ukazała dylematy związane z wychowaniem seksualnym oraz nakreśliła, jak ważne jest wychowanie seksualne młodzieży. Na podstawie przeprowadzonych badań zaprezentowała, jak błędne jest myślenie młodzieży odnośnie antykoncepcji, seksualności, czy pornografii, zaznaczając przy tym główny zamiar: zwrócenie uwagi na potrzeby wychowanków dotyczące zajęć z wychowania seksualnego. Kolejny referat, zatytułowany „Wyznaczenie celów w edukacji jako sposób rozwijania samokontroli”, wygłosiła Beata Bober z Uniwersytetu Wrocławskiego. Ukazała różnicę w podejściu rodziców do wychowania dzieci amerykańskich i chińskich, prezentując ciekawy test Marshmollow dotyczący samokontroli dziecka, ukazujący znaczenie siły jego woli, a według którego wychowanie i edukacja odgrywają bardzo ważną rolę w samokontroli. Ten cel nie może być pomijany w tych obszarach, pomaga bowiem dzieciom rozwijać samokontrolę i przyczynia się do lepszych wyników w nauce. Piotr Dubiński z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie w swoim wystąpieniu „Coaching akademicki. Wymiarowanie celów naukowych” omówił teorię coachingu, praktykę oraz wyznaczanie celów naukowych podczas sesji coachingowej. Zastosował ciekawą formę prezentowania tematu aktywizując grupę słuchaczy, pokazując sposoby zastosowania coachingu akademickiego. Następnie

Remigiusz Stępak z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza przedstawił referat: „Edukacja anarchistyczna – czyli jaka? Cele, wartości, praktyka”. Zwrócił uwagę na myśl edukacyjną związaną z ruchem anarchistycznym, przedstawiając jej szkic historyczny. Ukazał też zmiany, jakie dokonały się w edukacji za sprawą m.in. L. Tołstoja czy P. Robina. Daniel Kontowski z Uniwersytetu Warszawskiego przedstawił z kolei referat zatytułowany: „Humanistyka stosowana? W stronę przełomu pragmatycznego w szkolnictwie wyższym”. Porównał on edukację liberalną z klasyczną, ukazując wielowymiarowość tej pierwszej oraz zachęcił do dyskusji na temat istoty humanistyki, która pomaga stawać się lepszymi ludźmi. Poruszony został również obszar zastosowywania wiedzy, którą powinno się upowszechniać poprzez udostępnianie wyników naszych przemysłów jako wynik spotkań z ludźmi. Po skończonym referacie nastąpiła kolejna dyskusja, skoncentrowana na tematyce edukacji anarchistycznej, a zwłaszcza możliwości zastosowania idei anarchistycznych w obecnym systemie pedagogicznym. Kolejno, podczas przerwy na kawę prelegenci oraz słuchacze mogli dzielić się swoimi przemyśleniami i wrażeniami.

Trzecią sesję – „Historia” – rozpoczęło wystąpienie Weroniki Janickiej z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, która prezentując temat: „Dlaczego należy rozmawiać o Holokauście?” zwróciła uwagę na potrzebę pogłębiania wiedzy młodych ludzi odnośnie Holokaustu. Edukacja w tym kontekście powinna być jednym z głównych celów, jakie należałoby obrać w polskim systemie nauczania, ponieważ coraz bardziej okrajane programy nauczania nie pomagają w zrozumieniu jakiegokolwiek aspektu historii, a co dopiero tak złożonego jak Holokaust. Jako kolejną wystąpiła Marta Konstańczak (UAM), wygłaszając referat: „Aktywizacja uczniów jako cel kształcenia w Gdańskim Gimnazjum Akademickim i zakonie jezuickim”. Prelegentka porównała metody wychowawcze stosowane w tych modelach szkolnych, które były środkiem do realizacji nadrzędnego celu: aktywizacji uczniów i przygotowania ich do funkcjonowania w życiu codziennym w staropolskich realiach społeczno-polityczno-kulturowych. Z kolei Michał Smoczyński z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika przybliżył temat: „Celowość w edukacji Rzymian i Żydów do I wieku po Chr.”, uwzględniając w nim organizację szkolnictwa rzymskiego, realizowany program nauczania na wszystkich jego szczeblach – w szkołach trywialnych, średnich i retorycznych. Zwrócił on uwagę na pozytywny stosunek poszczególnych cesarzy rzymskich do edukacji i oświaty. Omawiając edukację żydowską, referent podkreślał rolę tradycji, wdrażanie do roli społecznej, rolę Biblii i Talmudu w wychowaniu dzieci. Obok tego omówił znaczenie synagogi w systemie edukacji, funkcjonowanie szkół elitarnych i ich program nauczania, zwracając uwagę na religijny klimat edukacji szkolnej oraz na zmiany, jakie wprowadzono po okresie niewoli babilońskiej.

Po tych referatach przyszedł czas na dyskusję, która okazała się bardzo interesująca i intensywna. Głos w niej zabierali Krzysztof Ratajczak w sprawie szkół na Wschodzie, odnosząc się do referatu Michała Smoczyńskiego, następnie Remigiusz Stępak i Weronika Janicka, dyskutując na temat obecności tematyki Holocaustu w dzisiejszym szkolnictwie. Z kolei Michał Nowicki i Marta Konstańczak podczas dyskusji rozważali problem obecności elementów kształcenia staropolskiego we współczesnym polskim systemie szkolnym.

Kolejny referat, wygłoszony przez Marcina Tomczaka z UAM, zatytułowano „Paideia – cel greckiej edukacji i wychowania”. Jego przedmiotem był grecki system wychowania jako podstawa pedagogiki europejskiej. Referent przedstawił podstawy źródłowe i omówił najważniejsze pojęcia. Następnie zwrócił uwagę na początkowe podobieństwa wychowania ateńskiego i spartańskiego oraz brak pojęcia *agoge* w Sparcie przed III w. p.n.e. Swoje miejsce w wystąpieniu Marcina Tomczaka miało także zagadnienie wychowania kobiet. Przedstawione zostały różne modele, które uzależnione były od pochodzenia. Następnie w referacie „System edukacyjny w Indonezji. Uwarunkowania historyczne, religijne, kulturowe i polityczno-społeczne” głos zabral Michał Szott (UAM). Przedstawił on formalne informacje dotyczące organizacji systemu szkolnego w Indonezji – rodzaje szkół, nadzór, program nauczania oraz funkcjonujące tam rozróżnienia na szkoły publiczne, religijne i prywatne. W wystąpieniu uwzględniono także ogólną historię państwowości indonezyjskiej i najważniejsze cechy tamtejszego szkolnictwa, z dokładną analizą poszczególnych jego szczebli. Justyna Mrozek (UAM) w swoim wystąpieniu ukazała: „Cele wychowania w okresie Polski Ludowej i ich realizacja przez czasopismo dla dzieci pt. 'Płomyczek’”. Autorka zaprezentowała ideę czasopisma „Płomyczek” jako głównego narzędzia propagandy w latach 50. i 60. XX wieku oraz jego skuteczność wobec obywateli Polski Rzeczpospolitej Ludowej.

Ostatnią, czwartą sesję, zatytułowaną: „Media, muzyka, sztuka”, otworzyło wystąpienie Kingi Cybulskiej z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie: „Edukacja, która sprzedaje. Cele prowadzenia akcji edukacyjnych przez marki”. Autorka zastanawiała się nad akcjami edukacyjnymi, które są rozwijającym się trendem działalności poszczególnych spożywczych marek i prowadzą do poprawienia jakości życia poprzez uświadomienie jakiegoś ogólnego problemu oraz zmianę postaw społecznych. Takie działanie, zdaniem prelegentki, ma jednak konkretny cel: jest to niebywała korzyść dla wizerunku danej marki – najczęściej rozwiązaniem wspomnianego problemu jest korzystanie z usług lub produktów przedsiębiorstwa. Jak zauważyła, dzięki temu firmy mogą zarówno edukować, jak i „wychowywać” konsumentów, w rezultacie tworząc nowe grupy docelowe i kreując nowe potrzeby. Następnie wystąpił Piotr Krajewski (UAM, Akademia Muzyczna im. I.J. Paderewskiego), którego referat dotyczył: „Słuchanie muzyki jako podstawowy cel audycji muzycznych”. Autor poruszył problematykę audycji muzycznych, które mogłyby być środkiem do celu, jakim jest aktywizacja uczniów. Sylwia Matuszewska (UAM) realizując temat: „Cele kształcenia w XXI wieku – uczeń potrafi świadomie i celowo wykorzystać media w edukacji”, zwróciła uwagę na główne cele, jakie powinna stawiać sobie edukacja medialna, czyli ochrona odbiorców (szczególnie tych najmłodszych) przed szkodliwym wpływem środków przekazów medialnych oraz pomoc w rozwoju krytycyzmu i świadomości odbiorczej uczniów. Kolejną osobą, która wygłosiła swój referat zatytułowany: „Nowomediálne cele w edukacji wczesnoszkolnej”, była Anna Michniuk (UAM). Jej zamiarem było zwrócenie uwagi na konieczność uwzględnienia przez nauczycieli potrzeby rozwijania kompetencji medialnych u uczniów. Prelegentka wiązała zagadnienie to bezpośrednio z takimi problemami, jak poszanowanie cudzej własności w Internecie oraz umiejętnością współżycia z innymi jej użytkownikami. Jako ostatnia wystąpiła

Agnieszka Kupaj (UAM) z referatem: „Wychowanie muzyczne wczoraj i dziś”. Prelegentka zaprezentowała historyczny aspekt edukacji muzycznej zaznaczając, że jest ona bardzo ważną dziedziną ogólnego wychowania, niezastąpioną i jedyną w swoim rodzaju.

Po wszystkich wygłoszonych referatach nastąpiła podsumowująca dyskusja, w której sporo emocji wzbudził temat aktywizacji uczniów poprzez stosowanie systemu ocen. Oprócz tego uczestnicy zastanawiali się nad głównymi potrzebami współczesnej edukacji medialnej, gdzie środki masowego przekazu mają istotny wpływ na młodych ludzi. Coraz częściej słyszymy bowiem o uzasadnianiu konkretnych postaw moralnych, a nawet pojedynczych czynów, informacjami podawanymi przez środki przekazu.

Omawiana konferencja, już piąta z cyklu: „Edukacja wczoraj, dziś i jutro”, jak co roku zgromadziła liczne grono referentów, gotowych podzielić się swoimi doświadczeniami naukowymi i przemyśleniami na temat edukacji w szerokich, interdyscyplinarnych kontekstach historyczno-kulturowych. Ciekawe dyskusje, których nigdy nie brakuje na tych spotkaniach, świadczą o ważności podejmowanych przez młodych badaczy problemów badawczych. Warto na zakończenie wspomnieć, iż efekty konferencji, zgodnie z zapowiedzią organizatorów, zostaną opublikowane w formie książki elektronicznej w Repozytorium Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (AMUR).

Joanna Markowska, Michał Nowicki